

Psychological and Pedagogical Aspects of Using Traditional Games in Working with Young Children and Preschoolers

UDC 373.2.015.3:394.3

DOI: <https://doi.org/10.15421/1726147>**Ivanchuk Sabina**Dr.Sc., Assoc. Prof., <https://orcid.org/0000-0002-9655-0634>, ivanchuk.sabina@gmail.com*Oles Honchar Dnipro National University (Dnipro, Ukraine)*

Abstract.

The relevance of this study stems from current changes in pre-school education, which are prompting educators to seek effective means of fostering children's harmonious development by combining cultural heritage with psychological and pedagogical approaches. In this context, folk games are regarded as an important resource of folk pedagogy, ensuring the transmission of social norms, moral values and behavioral models through play activities that are natural for children.

The aim of this article is to provide a theoretical justification for the psychological and pedagogical aspects of using folk games in work with infants and pre-school children, as well as to determine their impact on children's all-round development.

Results. The findings of the study have shown that folk games constitute a complex cultural and educational phenomenon, characterised by their collective origins, variability, open-ended plots, syncretic content, and close links to folklore traditions. They combine educational and developmental potential, ensuring the natural development of speech, the sensorimotor sphere, emotional regulation and social interaction in children. An analysis of academic approaches to the classification of games revealed their fragmentary and incomplete nature, necessitating an author's generalisation. A classification of folk games based on educational and developmental objectives is proposed, comprising six groups: didactic, active, sporting, musical, recreational games and fun games. Each group has specific functions and contributes to the development of certain aspects of the child's personality. Particular emphasis is placed on the significance of folklore components, which enhance the educational potential of folk games and ensure the integration of various types of children's activities.

Conclusions. It has been demonstrated that traditional folk games are an effective means of promoting the holistic development of young children and pre-schoolers, as they facilitate the natural acquisition of socio-cultural experience, the formation of national identity, and the development of speech, creativity and emotional well-being. Their systematic use in the educational process of pre-school institutions contributes to improving the quality of teaching and requires further academic analysis and practical implementation.

Keywords: folk games, young children, pre-schoolers, folk pedagogy, speech development, physical development, social-emotional development, play activities, folklore

Психолого-педагогічні аспекти використання народних ігор у роботі з дітьми раннього та дошкільного віку

Іванчук Сабіна*Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Дніпро, Україна)*

Анотація.

Актуальність зумовлена сучасними змінами в дошкільній освіті, що орієнтують педагогів на пошук ефективних засобів гармонійного розвитку дитини, які поєднують культурну спадщину та психолого-педагогічні підходи. У цьому контексті народні ігри розглядаються як важливий ресурс народної педагогіки, що забезпечує передачу соціальних норм, моральних цінностей і моделей поведінки через природну для дитини ігрову діяльність.

Метою статті є теоретичне обґрунтування психолого-педагогічних аспектів використання народних ігор у роботі з дітьми раннього та дошкільного віку, а також визначення їхнього впливу на всебічний розвиток дітей.

Результати дослідження засвідчили, що народні ігри є складним культурно-педагогічним феноменом, який характеризується колективним походженням, варіативністю, відкритістю сюжетів, синкретичністю змісту та тісним зв'язком із фольклорними традиціями. Вони поєднують навчальний і виховний потенціал, забезпечуючи природний розвиток мовлення, сенсомоторної сфери, емоційної регуляції та соціальної взаємодії дітей. У процесі аналізу наукових підходів до класифікації ігор виявлено їхню фрагментарність і неповноту, що зумовило необхідність авторського узагальнення. Запропоновано класифікацію народних ігор за навчально-виховною метою, яка включає шість груп: дидактичні, рухливі, спортивні, музичні, ігри-розваги та ігри-забави. Кожна група має специфічні функції та сприяє розвитку певних сторін особистості дитини. Особливо підкреслено значення фольклорних компонентів, які підсилюють освітній потенціал народних ігор та забезпечують інтеграцію різних видів дитячої діяльності.

Висновки. Доведено, що народні ігри є ефективним засобом цілісного розвитку дітей раннього та дошкільного віку, оскільки забезпечують природне засвоєння соціокультурного досвіду, формування національної ідентичності, розвиток мовлення, творчості та емоційної сфери. Їх системне використання в освітньому процесі закладів дошкільної освіти сприяє підвищенню якості педагогічної роботи та потребує подальшого наукового осмислення й практичного впровадження.

Ключові слова: народні ігри, діти раннього віку, дошкільники, народна педагогіка, мовленнєвий розвиток, фізичний розвиток, соціально-емоційний розвиток, ігрова діяльність, фольклор

Стаття надійшла / Article arrived: 09.07.2026 // Схвалено до друку / Accepted: 12.08.2026 // Підписано до друку / Approved for printing: 14.08.2026

Вступ.

Сучасні трансформації дошкільної освіти актуалізують пошук ефективних засобів розвитку дитини, що поєднують культурну спадщину, психологічну доцільність і педагогічну результативність. У цьому контексті народні ігри постають як унікальний феномен традиційної культури, що акумулює багатовіковий досвід виховання дітей, передає соціальні норми, моральні цінності та моделі взаємодії. Вони природно поєднують рухову, мовленнєву, емоційну й пізнавальну активність, що особливо важливо для дітей раннього та дошкільного віку, коли гра виступає провідною діяльністю.

Актуальність. Психолого-педагогічний потенціал народних ігор полягає у їхній доступності, емоційній насиченості, варіативності та можливості інтеграції в освітній процес закладів дошкільної освіти. Використання фольклорних ігор сприяє гармонійному розвитку сенсомоторної сфери, мовлення, соціальних навичок, формуванню емоційного благополуччя та позитивної ідентичності дитини. Водночас у сучасній практиці дошкільної освіти спостерігається недостатнє системне використання народних ігор, що зумовлює потребу наукового осмислення їхніх психолого-педагогічних можливостей та умов ефективного впровадження.

Метою статті є теоретичне обґрунтування психолого-педагогічних аспектів використання народних ігор у роботі з дітьми раннього та дошкільного віку, а також визначення їхнього впливу на фізичний, мовленнєвий, соціально-емоційний і пізнавальний розвиток дітей та окреслення педагогічних умов ефективного впровадження народних ігор в освітній процес закладів дошкільної освіти.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Ефективність застосування ігор у вихованні дітей раннього віку доведено в роботах науковців С. Васильєвої (2021), Н. Гавриш (2021), О. Дурманенко (2022), В. Рагозіна (2021) та інших. У працях підкреслюється, що перші прояви гри з'являються вже на ранніх етапах розвитку дитини та мають переважно сенсомоторний характер.

Результати дослідження.

Проблема ігрової діяльності дітей упродовж тривалого часу перебуває в центрі уваги психолого-педагогічних досліджень. Особливе місце в ній посідають народні ігри як складова народної педагогіки. Зокрема, М. Стельмахович наголошував, що народними є ігри, створені не професійними педагогами, а представниками різних поколінь народного середовища – передусім батьками, дідусями, бабусями та самими дітьми. У цьому контексті народні ігри розглядаються як важливий компонент народної дидактики, спрямований на природне виховання та навчання дитини (Стельмахович, 1997).

На відміну від авторських педагогічних ігор, народні ігри формувалися колективно впродовж багатьох поколінь, передавалися усно, постійно вдосконалювалися та змінювалися відповідно до соціокультурних умов і творчості самих дітей. Їх характерною ознакою є поєднання навчального змісту з ігровою формою, що забезпечує природне засвоєння соціального досвіду, мовленнєвих зразків і поведінкових норм. Водночас народна гра залишається відкритою до трансформацій: діти активно створюють нові варіанти знайомих ігор, модифікують їх зміст і правила, що свідчить про її динамічний та творчий характер.

На відміну від дидактичних ігор, які мають чітко визначену структуру та заздалегідь спроектовані варіанти реалізації, народні ігри не мають остаточної завершеності та можуть багаторазово повторюватися, змінюватися й адаптуватися до конкретних умов. До їхніх специфічних ознак належать відсутність конкретного автора, багатоваріантність сюжетів, відкритість фіналу, варіативність перебігу, використання діалектизмів і історизмів у мовленнєвому супроводі, динамічність розвитку сюжету та відображення національних рис характеру народу. Саме ці особливості зумовлюють значний психолого-педагогічний потенціал народних ігор у роботі з дітьми раннього та дошкільного віку.

Встановлені особливості народних ігор дають підстави для введення терміна «етногра», під яким доцільно розуміти відображення у змісті та структурі народних ігор національної свідомості, психології, мови й менталітету народу. Етногра виступає важливим засобом духовного виховання дитини, формування національної ідентичності та прищеплення характерних рис культури. До українських народних ігор, у яких чітко простежуються етнічні ознаки, належать, зокрема, «Подоланочка», «Дрібу, дрібу, дрібушаки», «Дині й баштанники».

Різноманітні історичні, соціально-економічні та географічні умови сприяли формуванню у кожного народу власних національних ігор. Так, у гірських регіонах східних країн поширення набули ігри, пов'язані з камінням («Метання каменя», «Штовхання каменя», «Камінці»), а також ігри військово-спортивного спрямування («Скачки», «Джигітовка», «Національна боротьба»), що відображає традиції фізичної підготовки та оборони батьківщини. Натомість у країнах Балтії значна частина дитячих ігор пов'язана з рибальством («Ловіння риби», «Ригурагу»), що зумовлено природно-географічними умовами та традиційними видами господарювання.

Отже, народні ігри різних народів поєднують спільні універсальні риси та водночас зберігають національну своєрідність. Спільним є те, що вони насамперед належать до сфери дитячої діяльності. Дитяча гра виступає одним із провідних видів

активності, спрямованих на практичне пізнання навколишнього світу через відтворення дій і взаємин дорослих. Народні ігри, що виникли у прадавні часи, у процесі історичного розвитку увібрали ознаки різних суспільних формацій, водночас зберігши риси свого архаїчного походження.

Найдавнішими вважаються хороводні драматичні ігри, які були складовою весняних обрядів і подекуди збереглися донині. У них органічно поєднувалися слово, спів, музика й танець («Розлилися води», «У вишневому садочку», «Ой у полі жито», «Пішли діти в поле»), що свідчить про синкретичний характер народного мистецтва, сформований ще в первісному суспільстві.

Вагомий внесок у збирання та опис народних дитячих ігор наприкінці XIX – на початку XX століття зробили етнографи й письменники, зокрема В. Горпенко, П. Іванов, К. Квітка, О. Кольберг, А. Онищук, Є. Покровський, Леся Українка та ін. У їхніх працях було зафіксовано значну кількість ігор різних регіонів України, хоча психолого-педагогічний аналіз здебільшого залишався поза межами досліджень. Винятком стали праці Є. Покровського, який не лише зібрав народні ігри, а й здійснив їх психолого-педагогічну характеристику, запропонувавши класифікацію за ступенем розумового та фізичного навантаження. Дослідник розглядав гру як самостійну радісну діяльність, що сприяє розвитку фантазії та творчості дитини, підготовці до майбутнього життя, формуванню навичок колективної взаємодії, набуттю знань і умінь, а також зануренню в рідну мову й музичну культуру (Старков, 2015).

У сучасній педагогіці загальноприйнятою є класифікація ігор, відповідно до якої вони поділяються на дві великі групи: творчі ігри та ігри з правилами. Зміст творчих ігор формується самими дітьми, які відображають у них власні враження, уявлення та ставлення до навколишнього світу. Натомість ігри з правилами створюються дорослими та цілеспрямовано вводяться в освітній процес, адаптуючись до вікових можливостей дітей. До творчих ігор належать сюжетно-рольові, будівельно-конструктивні та ігри-драматизації. Ігри з правилами, своєю чергою, поділяються на дидактичні, рухливі та музичні, а також виокремлюються ігри-розваги та ігри-забави.

У педагогічній літературі запропоновано різноманітні підходи до класифікації народних ігор. Зокрема, їх поділяють на рухливі та спокійні; індивідуальні, бойові та соціальні, наслідувальні; дрібні освітні й спортивні; прості та командні.

Інші дослідники пропонували класифікації за віковими та функціональними ознаками. Зокрема, дослідники пропонують поділ ігор на п'ять вікових груп, а також більш деталізовану систему з чотирнадцяти груп, сформованих за домінуючими рухами та використанням ігрового інвентарю. Окремі

підходи ґрунтуються на походженні ігор, їх віковій відповідності та типологічних ознаках, що свідчить про багатовимірність і складність систематизації ігрової діяльності.

Найбільш комплексною вважається багаторівнева класифікація О. Яницької, яка ґрунтується на характері організації дитячого колективу, цільових установках, спільних діях учасників, умовах активності гравців, типових рухах і сюжетах гри. Водночас навіть ця класифікація не охоплює низку важливих параметрів, зокрема походження ігор, місце та час їх проведення, використання обладнання, рівень фізичного навантаження та вікові особливості дітей, що свідчить про необхідність подальшого вдосконалення підходів до систематизації народних ігор у психолого-педагогічних дослідженнях (Яницька, 1992).

У психологічній літературі ми знаходимо класифікацію ігор за походженням: функціональні, конструктивні, ситуативні, традиційні та кордонні.

Отож, усі розглянуті як в педагогічній, так і в психологічній літературі, класифікації не дають повного уявлення про види народних ігор, що ускладнює їх використання в роботі з дітьми.

У межах дослідження здійснено спробу класифікації народних ігор за навчально-виховною метою. Запропоновано поділ на шість груп, кожна з яких характеризується специфічними виховними, дидактичними та розвивальними функціями.

Першу групу становлять дидактичні ігри, які розглядаємо як найбільш вагомі у контексті мовленнєвого та пізнавального розвитку дітей. До них належать ігри-драматизації («Ходить гарбуз», «Коза», «Редька», «А продай, бабусю, бичка»), спрямовані на формування ігрових образів та засвоєння багатства рідної мови, розвиток її виразності, інтонаційності та емоційності. У межах цієї групи виокремлено також рухливі сюжетні ігри з поетичним або імпровізованим текстом («І рву, і рву горішок», «Квочка», «Бочечка», «Зайчик і Бурчик»), що сприяють розвитку активного мовлення, моторики, слухової уваги та творчості. Окрему підгрупу становлять ігри-піжмурки, які розвивають слухове сприймання, орієнтацію в просторі, фонематичний слух, а також формують морально-вольові якості. До дидактичної групи віднесено і словесні ігри: на розвиток довільної уваги («Заборонене слово», «Птахи»), на формування фонетичного слуху («Чув дзвін?», «Що почув, скажу») та ігри-смішинки і мовчанки («Зіпсований телефон»), що забезпечують розвиток пам'яті, мовленнєвої активності, емоційної врівноваженості та діалогічного мовлення. Важливе місце займають ігри з народними іграшками, які збагачують ігровий досвід елементами етнографії, розширюють словниковий запас і формують інтерес до побуту та праці.

Другу групу становлять рухливі ігри, які поділяються на ігри без атрибутів («Іваночку,

покинь схованочку», «Панас») та ігри з предметами («Серединка», «Горшечки», «Рибалки і риби»). Вони спрямовані на розвиток фізичних якостей дітей, удосконалення основних рухів, формування витривалості, спритності та вольових рис.

Третю групу утворюють спортивні ігри, що включають ігри спортивного типу («Пасти свинку», «Вовк і кози», «Річка») та напівспортивні («Блоха», «Серединка», «Рибалки та риби»). Їх метою є розвиток інтересу до активної рухової діяльності, удосконалення технічних рухів і загальне фізичне загартування дітей.

Четверту групу становлять музичні ігри, до яких належать рухливі сюжетні ігри з піснями («Лис», «Горобець», «Бобер») та хороводні ігри-інсценівки («Подоланочка», «Літала сорока по зеленім гаю»). Вони сприяють формуванню музично-ритмічних умінь, розвитку мовлення, емоційної виразності та творчої самостійності дітей.

П'яту групу складають ігри-розваги («Варена риба», «Свинка», «У нещасного ополоника»), що забезпечують позитивний емоційний фон, сприяють формуванню моральних якостей і почуття гумору.

Шосту групу утворюють ігри-забави («Птиці», «Кицька», «Два півники»), які активізують участь дітей у спільній діяльності, розвивають кмітливість, творчість і інтонаційну виразність мовлення.

У контексті дослідження особливої уваги набувають ігри, спрямовані на розвиток мовлення дітей, найбільш представлені в дидактичній групі. Значну роль у них відіграють фольклорні компоненти – ігрові приспіву та примовлянки, які можуть слугувати початком гри («Як ми просо сіяли», «Горобейко»), її завершенням («Огірки», «Рак-неборак») або поєднувати окремі етапи («Перепілочка», «Гуси», «Сірий кіт», «Кривий танець»). Вони виконують організаційну функцію, допомагають розподіляти ролі, словесно супроводжувати дії та створювати цілісний ігровий простір, що підсилює навчально-виховний потенціал народних ігор (Петрук, 2018).

Виховний потенціал народних пісень і ігор є надзвичайно значним, оскільки вони сприяють всебічному розвитку особистості дитини раннього та дошкільного віку. У процесі ігрової діяльності діти вчаться свідомо й доречно користуватися мовою, аналізувати власну та чужу поведінку, дотримуватися етичних норм, узгоджувати власні дії з діями інших учасників, підтримувати дисципліну. Водночас народні ігри виховують сміливість, витривалість,

спритність, винахідливість, сприяють формуванню правильної постави, грації рухів і культури ходи. Важливим є і художньо-естетичний аспект: діти опановують художнє слово, пантоміму, спів, танець, елементи хореографії та драматичного мистецтва.

Окремі пісні-п'єси мають ознаки мініатюрних драматичних творів (наприклад, «Котик») і виконують підготовчу функцію до майбутнього життя та праці. Значна частина народних ігор і пісень імітує трудову діяльність дорослих. Так, твори «Огірочок» і «Як ми просо сіяли» відображають сільськогосподарську працю, формуючи у дітей повагу до трудових традицій, звичаїв і побуту народу. Через багаторазове повторення ігрових дій народна педагогіка поєднує працю та відпочинок, формуючи вміння раціонально організовувати дозвілля.

З погляду мовленнєвого розвитку особливого значення набуває жанрове розмаїття ігрових пісень. Більшість із них має казковий зміст, що свідчить про їх давнє походження. Дитячі ігрові пісні беруть початок у світоглядних уявленнях предків, їхніх віруваннях у надприродні сили та міфологічні образи (Ярило, Коляда, Коструб), на честь яких проводилися обрядові ігри. З часом ці пісні, створені дорослими, органічно увійшли до дитячого репертуару, зберігши свій культурно-виховний та мовленнєвий потенціал.

Висновки.

Результати теоретичного аналізу засвідчують, що народні ігри є вагомим психолого-педагогічним ресурсом у роботі з дітьми раннього та дошкільного віку. Вони поєднують у собі виховний, дидактичний, розвивальний і культуротворчий потенціал, забезпечуючи природне засвоєння дітьми мовних, соціальних і поведінкових норм у процесі емоційно насиченої діяльності. Народна гра виступає важливим засобом передачі соціокультурного досвіду, формування національної ідентичності, розвитку творчості, уяви та емоційної сфери дитини.

Проведений аналіз підтверджує, що фольклорні компоненти – пісні, примовлянки, хороводи – підсилюють освітній ефект народних ігор, сприяючи формуванню мовленнєвої активності, художньої виразності та позитивної мотивації до спільної діяльності. Таким чином, використання народних ігор у сучасному освітньому середовищі є доцільним і перспективним напрямом удосконалення роботи з дітьми раннього та дошкільного віку, що потребує подальших наукових досліджень і практичної апробації.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

- Вашак, О. О., & Бурсова, С. С. (2024). Педагогічне значення ігрової діяльності у розвитку дітей раннього віку. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*, (107), 26–32. <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4635>
- Гавриш, Н. В., Васильєва, С. А., & Рагозіна, В. В. (2021). *Виховуємо і розвиваємо дитину раннього віку: Навчально-методичний посібник*. Імекс-ЛДТ. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/40377/1/T_Ponomarenko_Monograph_2021_PL.pdf
- Дурманенко, О. Л. (2022). *Освітня діяльність у групах раннього віку: Навчально-методичний посібник*. ФОП Мажула Ю. М. <https://evnuir.vnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/051d8eac-a2e5-41c3-b115-5e4275e365dd/content>
- Ляпунова, В. А., Волкова, В. А., & Городнича, С. В. (Упоряд.). (2019). *Ігри народів світу: Збірник народних ігор з формування толерантного ставлення до різних національностей у старших дошкільників*. ТОВ «Т.В. Однорог». <https://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/3903/1/збірник%20Ігри%20народів%20світу.pdf>
- Павленко А. О. (2018) Ефективність використання народних ігор у фізичному розвитку дітей дошкільного віку. *Актуальні проблеми природничих та гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка – 2018»: Матеріали XX Всеукраїнської наукової конференції молодих учених*, 398–401 sbornik 2018_2-398-401.pdf
- Петрук, А. (2023). Вплив народних ігор на розвиток словника дітей старшого дошкільного віку. У О. А. Сорочинська & О. С. Олійник (Ред.), *Інноваційні процеси в дошкільній освіті: Теорія, практика, перспективи* (с. 178–181). ФОП Н. М. Левковець <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi83/0062934.pdf>
- Старков, В. А. (2015). Українські дитячі ігри у праці Єгора Покровського 1886 року, або чому помилився Олександр Андрієвський? *Наукові записки: Збірник праць молодих вчених та аспірантів*, 31, 305–311. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjAnM2IkI6UAxWxBhAIHc7cCvkQFnoECBwQAQ&url=http%3A%2F%2Fjnas.nbu.gov.ua%2Fj-pdf%2FUashch_2016_19-20_17.pdf&usg=AOvVaw2VFh1w_fNDfEMmKswWOtTc&opi=89978449
- Стельмахович, М. Г. (1997). *Українська народна педагогіка*. ІЗМН. https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/library/stelmahovych_narped.pdf
- Яницька, О. Ю. (1992). *Українські народні рухливі ігри для дітей старшого дошкільного віку: Посібник для вихователів дитячого садка*. Рівне.

REFERENCES

- Durmanenko, O. L. (2022). *Osvitnia diialnist u hrupakh rannoho viku: Navchalno-metodychnyi posibnyk* [Educational activities in early-age groups: A teaching and methodological guide]. FOP Mazhula Yu. M. <https://evnuir.vnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/051d8eac-a2e5-41c3-b115-5e4275e365dd/content>
- Havrysh, N. V., Vasyliieva, S. A., & Ragoza, V. V. (2021). *Vykhovuemo i rozvyvaemo dytynu rannoho viku: Navchalno-metodychnyi posibnyk* [Raising and developing a young child: A teaching and methodological guide]. Imeks-LDT. https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/40377/1/T_Ponomarenko_Monograph_2021_PL.pdf
- Liapunova, V. A., Volkova, V. A., & Horodnychcha, S. V. (Eds.). (2019). *Ihry narodiv svitu: Zbirnyk narodnykh ihor z formuvannia tolerantnoho stavlennia do riznykh natsionalnostei u starshykh doshkilnykiv* [Games of the peoples of the world: A collection of folk games for developing tolerant attitudes toward different nationalities in older preschool children]. TOV “T.V. Odnoroh”. <https://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/3903/1/збірник%20Ігри%20народів%20світу.pdf>
- Pavlenko, A. O. (2018). Efektyvnist vykorystannia narodnykh ihor u fizychnomu rozvytku ditei doshkilnoho viku [Effectiveness of using folk games in the physical development of preschool children]. *Aktualni problemy pryrodnychkykh ta humanitarnykh nauk u doslidzhenniakh molodykh uchenykh “Rodzynka – 2018”: Materialy XX Vseukrainskoi naukovoï konferentsii molodykh uchenykh*, 398–401.
- Petruck, A. (2023). Vplyv narodnykh ihor na rozvytok slovnyka ditei starshoho doshkilnoho viku [The influence of folk games on the vocabulary development of older preschool children]. In O. A. Sorochynska & O. S. Oliinyk (Eds.), *Innovatsiini protsesy v doshkilnii osviti: Teoriia, praktyka, perspektyvy* [Innovative processes in preschool education: Theory, practice, prospects] (pp. 178–181). FOP N. M. Levkovets. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi83/0062934.pdf>
- Starkov, V. A. (2015). Ukrainski dytiachi hry u pratsi Yehora Pokrovskoho 1886 roku, abo chomu pomylyvsia Oleksandr Andriievskiy? [Ukrainian children's games in Yegor Pokrovsky's work of 1886, or why was Oleksandr Andriievskiy mistaken?]. *Naukovi zapysky: Zbirnyk prats molodykh vchenykh ta aspirantiv*, 31, 305–311. http://jnas.nbu.gov.ua/j-pdf/Uashch_2016_19-20_17.pdf
- Stelmakhovich, M. H. (1997). *Ukrainska narodna pedahohika* [Ukrainian folk pedagogy]. IZMN. https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/library/stelmahovych_narped.pdf
- Vashak, O. O., & Bursova, S. S. (2024). Pedahohichne znachennia irovnoi diialnosti u rozvytku ditei rannioho viku [Pedagogical significance of play activities in the development of young children]. *Zbirnyk naukovykh prats “Pedahohichni nauky”*, (107), 26–32. <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/4635>
- Yanytska, O. Yu. (1992). *Ukrainski narodni rukhlyvi hry dlia ditei starshoho doshkilnoho viku: Posibnyk dlia vykhovateliv dytiachoho sadka* [Ukrainian folk outdoor games for older preschool children: A guide for kindergarten teachers]. Rivne.